

*Матеріали XI-ої Міжнародної науково-практичної конференції
(07 січня 2024 року, м. Салоніки (Греція), дистанційно)*

Шпак Л.Р.

магістр філології,
випускниця кафедри теорії і практики перекладу,
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюк,
м.Тернопіль, Україна,*

Пасічник Н.І.

доцент кафедри теорії і практики перекладу,
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м.Тернопіль, Україна,*

Закордонець Н.І.

доцент кафедри іноземних мов,
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м.Тернопіль, Україна,*

Обіход І.В.

доцент кафедри німецької філології та
методики викладання німецької мови,
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м.Тернопіль, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНО ТРАНСФОРМОВАНОЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ У ТВОРЧОСТІ ЕМІЛІ ДКІНСОН

Створюючи гіпотезу когнітивного перекладу поетично трансформованої концептуальної метафори, ми виходили з

того, що концептуальна метафора у контексті поетичного дискурсу – це складна структура, дослідження якої доцільно здійснювати з урахуванням не лише когнітивних характеристик (образ-схема, концептуальні проектування, окремі аспекти образності), але й характеристик комунікативного плану (нарративні, аргументативні та евалюативні аспекти) у поєднанні з характеристиками фреймових диспозицій. З цією метою нами було укладено комплексну модель аналізу поетично трансформованої концептуальної метафори, який охоплює: топологічний аналіз; структурний аналіз; фреймово-сценарний аналіз.

Топологічний аналіз поетично трансформованої концептуальної метафори, зокрема, передбачає: визначення типу метафори; визначення версії метафори (якщо є); визначення механізму поетичної трансформації базової концептуальної метафори; ідентифікацію епістемної моделі, що визначила вибір цього механізму; окреслення основного фокусу значення [1], [4].

Структурний аналіз, у свою чергу, передбачає: визначення домену джерела та цільового домену; ідентифікацію особливостей поетичної трансформації метафори в результаті застосування визначеного когнітивного механізму (для вихідних метафор) або ж ідентифікацію сукупності концептуальних проектувань, а також їх трансформацій у результаті застосування цього механізму (для комплексних метафор); аналіз образ-схеми та додаткових аспектів образності;

о окреслення сюжетної канви (для розширених метафор).

І, насамкінець, фреймово-сценарний аналіз поетично трансформованої концептуальної метафори передбачає:

ідентифікацію активованої фреймової структури; визначення можливих сценаріїв та сценарію, активованого в аналізованому випадку; характеристику окремих компонентів сценарію (етапи, лінійна послідовність, причинні зв'язки, ціль); визначення інтенціональних характеристик сценарію в аспекті аттitudів (евалюативні та емоційні аттitudи, аттitudи очікувань, акційні аттitudи) та в аспекті вірувань (якщо це можливо визначити з контексту); визначення інтенціональних характеристик сценарію у смисловому аспекті.

Покажемо можливості практичного застосування цієї моделі на прикладі аналізу конкретних поезій Емілі Дікінсон та їх перекладів. Для цього представимо вірші, в яких на перший план виходять різні аспекти світоглядної моделі поетеси, активовані в контексті трактування нею метафори «ЖИТТЯ – ЦЕ ПОДОРОЖ» та відповідно різні конфігурації закладених у неї концептуальних проектувань, а також різні когнітивні мезанізми поетичної трансформації цієї метафори.

Почнемо з аналізу твору “I stepped from Plank to Plank” [4] та його перекладу у версії О. Зуєвського [2, с. 191] та у версії Лілії Шпак:

875

I stepped from Plank to Plank
A slow and cautious way
The Stars about my Head I felt
About my Feet the Sea.
I knew not but the next
Would be my final inch –
This gave me that precarious Gait
Some call Experience.

Олег Зуєвський

Я йшла повільно по дошках —
В непевності грозу
Вчуваючи — вгорі зірки —
А море унизу.
Я знала що ось-ось мій крок
Спричинить дошки злом:
Є люди що таку ходу
Вважають досвідом

Лілія Шпак

Із острівця на острівець,
Вимірюючи крок –
Так я ступала на межі
Бездні і зірок.
І була темною вода,
В якій губився путь:
От звідки в мене та хода,
Що досвідом зовуть.

Можна зробити висновок що загалом О. Зуєвський тяжіє до точного, з елементами образної конкретизації, відтворення структурного блоку аналізованої метафори, з якого власне і виводяться основні елементи фреймово-сценарного блоку, включно з його ключовими інтенціональними характеристиками. Стосовно причинно-наслідкових зв'язків, закладених в основу фреймово-сценарної структури, то тут, зокрема, простежується специфічний для авторського трактування зв'язок «гроза – причина утворення розірваного шляху», що

відповідно виводиться у зв'язку з додаванням сценарно вмотивованого образу грози.

У порівнянні з цим перекладом, переклад Лілії Шпак має швидше експериментальний характер, оскільки тяжіє до передачі експресії, закладеної у фреймово-сценарний блок. Побудований у такому ключі, цей переклад націлений, з одного боку, на створення загальної атмосфери екзистенційної ситуації, пов'язаної з виникненням відповідних емоційних та евалюативних аттитюдів, аттитюдів очікувань, а також акційного аттитюду, а з другого – на посилення смислової аспекти, зокрема, моря як безодні, що готова поглинути мандрівника, альтернативи безодні і зірок, що стають ближчими в екзистенційному, іншими словами – межовому стані (звідси – «на межі»), і особливо досвіду як набуття.

Список використаних джерел:

1. Liliia Shpak, Nataliia Pasichnyk, Nataliia Hotsa, Nataliia Zakordonets, Tetiana Harasym, Inna Obikhod. The Life is a Journey Metaphor in Emily Dickinson's Individual Conceptual Framework. Vol. 45 No. 1-2 (2023): Analele Universității din Craiova, Seria Științe Filologice, Lingvistică, Anul xlv Nr. 1-2, 2023, pp. 209-219 (DOI: <https://doi.org/10.52846/aucssflingv.v45i1-2.117>)

2. The Complete Poems of Emily Dickinson / ed. Thomas H. Johnson. – Boston, Toronto: Little, Brown and Company Limited, 1976. 770 p.

3. Дікінсон Е. Лірика / Е. Дікінсон: 3 англ. / упоряд. та передм. С. Павличко. К.: Дніпро, 1991. 301 с.

*Матеріали XI-ої Міжнародної науково-практичної конференції
(07 січня 2024 року, м. Салоніки (Греція), дистанційно)*

4. Шпак (Карагодіна) Л., Пасічник Н. Відтворення комплексної концептуальної метафори у поетичному дискурсі // Science and innovation of modern world. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2022. Pp. 721-725. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-innovation-of-modern-world-26-28-10-2022-london-velikobritaniya-arhiv/>

